

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ**

**PAŽYMA
DĖL TEISĖS GAUTI INFORMACIJĄ IŠ VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ INSTITUCIJŲ IR
ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1524 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(TAP-21-622-623; TAIS-21-690(2)-21-25215)**

2021-06-02 Nr. NV-1209
Vilnius

Projekto rengėja. Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

Projekto tikslas. Projektu perkeliama 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1024 dėl atvirųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo nuostatos dėl institucijų ir valstybės valdomų subjektų kompetencijos duomenų pakartotinio naudojimo srityje, dėl didelės vertės duomenų rinkinių skelbimo ir jų pakartotinio naudojimo sąlygų ir dėl reikalavimų duomenų atvėrimui, parengimui ir pateikimui pakartotinai naudoti.

Direktyvos nuostatos nacionalinėje teisėje turi būti įgyvendintos iki 2021 m. liepos 17 d.

Dabartinė situacija. Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas nustato taisykles, reglamentuojančias turimų duomenų ir dokumentų, kuriais disponuoja viešojo sektoriaus institucijos, pakartotinį naudojimą. Duomenų, įskaitant viešuosius duomenis, kiekis pasaulyje didėja eksponentiškai, o kartu vyksta nuolatinė technologijų raida duomenų analizės, naudojimo ir tvarkymo srityse, plėtojamos tokios technologijos kaip mašininis mokymasis, dirbtinis intelektas, daiktų internetas ir pan. Tačiau *dabartinis teisinis reglamentavimas nebeatitinka tų sparčių pokyčių*, todėl kyla pavojus, kad gali būti prarandamos galimybės, kurias atvertų viešųjų duomenų pakartotinis naudojimas.

Priėmus Projektą *padidės kuriama pridėtinė vertė pakartotinių naudotojų, galutinių naudotojų, taip pat ir pačio viešojo sektoriaus naudai*, nes leidus pakartotinai naudotis duomenimis bus skatinamas skaidrumas ir atsakomybė, o gaunant naudotojų atsiliepimus bus gerinama surinktų duomenų kokybė. Sudarius sąlygas plačiau naudotis duomenimis, surinktais vykdant viešąsias funkcijas ar teikiant viešąsias paslaugas, *bus sudarytos galimybės verslo įmonėms, įskaitant smulkiąsias ir vidutines, taip pat pilietinei visuomenei prisidėti prie ekonomikos plėtojimo ir aukštos kokybės darbo vietų kūrimo.*

Projekto esmė. Projektu siekiama perkelti Direktyvos (ES) 2019/1024 nuostatas:

2) reglamentuoti institucijų ir valstybės valdomų subjektų kompetenciją duomenų pakartotinio naudojimo srityje;

3) papildyti teisinį reguliavimą nuostatomis dėl didelės vertės duomenų rinkinių skelbimo ir jų pakartotinio naudojimo sąlygų;

4) papildyti nuostatas dėl reikalavimų duomenų atvėrimui, parengimui ir pateikimui pakartotinai naudoti;

5) taip pat pakeisti Ūkio ministerijos pavadinimą į Ekonomikos ir inovacijų ministeriją.

Valstybės biudžeto lėšų poreikis. Nors Projekto aiškinamojo rašto 13 punkte nurodoma, kad papildomų valstybės biudžeto lėšų neprireiks, nes pakartotinio naudojimo veiklas planuojama finansuoti iš institucijoms skirtų asignavimų, tačiau akivaizdu, kad *registrų, valstybės informacinių sistemų ir programinių priemonių pakeitimui bei integracijų darbams reikės papildomų lėšų*. Be to, duomenų atvėrimo procesams bus skiriamos ir RRF lėšos, kas aiškinamajame rašte apskritai nepaminėta.

Derinimas. Projektas buvo pateiktas derinti Aplinkos ministerijai, Energetikos ministerijai, Finansų ministerijai, Teisingumo ministerijai, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Krašto apsaugos ministerijai, Kultūros ministerijai, Susisiekimo ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, Užsienio reikalų ministerijai, Vidaus reikalų ministerijai, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Žemės ūkio ministerijai, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybai, Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai, Ryšių reguliavimo tarnybai, Lietuvos statistikos departamentui.

Aplinkos ministerija, Energetikos ministerija, Finansų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Kultūros ministerija, Susisiekimo ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Žemės ūkio ministerija, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba projektus suderino be pastabų.

Užsienio reikalų ministerija per nustatytą terminą pastabų nepateikė.

Į daugumą Teisingumo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos, Ryšių reguliavimo tarnybos, Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos, Lietuvos statistikos departamento pateiktų pastabų atsižvelgta, dėl likusių pastabų parengta derinimo pažyma.

Atitiktis Vyriausybės programai. Projektas yra tiesiogiai susijęs su Vyriausybės programos 10.3 projekto „Dereguliacija ir geresnis verslo klimatas“ 10.3.5 iniciatyvos „Atviri duomenys – naujos galimybės verslui ir žmonėms“ įgyvendinimu.

Dalykinio vertinimo išvada.

1. Siekiant valstybės valdymo procesuose pereiti nuo analoginių dokumentų prie skaitmeninių duomenų naudojimo, siūlytina keisti Projekto pavadinimą iš „Teisės gauti informaciją ir dokumentų pakartotinio naudojimo įstatymo“ į „Teisės gauti informaciją ir pakartotinio duomenų naudojimo įstatymą“, o siekiant aiškumo tikslinti Projekto nuostatas ir visur pagal kontekstą „dokumentus“ keičiant į „duomenis“ arba Projekto tekste įsivedant trumpinį „duomenys“, atitinkantį „dokumentų, duomenų ir informacijos“ sąvokas.

2. Projekto 15 straipsnio 1 dalyje siūlytina vietoj žodžio „skelbiami pakartotiniam naudojimui“ įrašyti žodžius „atveriami pakartotiniam naudojimui“. Projektu turi būti siekiama pakeisti praktikoje neprigijusį „Dokumentų rinkinių portalą“ pavadinimą į „Lietuvos atvirų duomenų portalą“, kuris yra sietinas su Europos atvirų duomenų portalu pavadinimu, visuomenėje gerai žinomas ir praktikoje plačiai vartojamas. Tačiau Projekte naujas portalu pavadinimas tik įsivedamas kaip trumpinys, vartotinas šio įstatymo kontekste, o bendrai lieka nepakeistas, todėl atitinkamai tikslintinos Projekto 15 straipsnio 1 dalies nuostatos.

3. Projektą tikslinga papildyti nauju 16 straipsniu, nustatančiu Valstybės duomenų valdysenos informacinės sistemos panaudojimą sudarant ir teikiant atvirų duomenų rinkinius. Šiame straipsnyje nurodant, kad institucijos ir valstybės valdomi subjektai, sudarydami ir atverdami duomenų rinkinius bei juos perduodami Lietuvos atvirų duomenų portalui, privalo naudotis Valstybės duomenų valdysenos informacinės sistemos funkcionalumais ir sukurtais nuasmeninimo įrankiais, taip pat institucijos ir valstybės valdomi subjektai Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka sudaro su ja duomenų atvėrimo paslaugų teikimo sutartis. Vyriausybės įgaliota institucija per Valstybės duomenų valdysenos informacinę sistemą centralizuotai atvėrusi kitų institucijų ir valstybės valdomų subjektų duomenų rinkinius, atlieka ir jų stebėseną bei kitus veiksmus, numatytus duomenų atvėrimo paslaugų teikimo sutartyse. Naudodami šią valstybės informacinę sistemą institucijos ir valstybės valdomi subjektai teikia pakartotinai naudoti savo duomenis, kurie centralizuotai tvarkomi integruotoje duomenų saugykloje, siekiant juos panaudoti strateginių valstybės valdymo sprendimų priėmimo, stichinių, epideminių ir kitų kritinių situacijų valdymo tikslais.

4. Įvertinant tai, kad iš Lietuvos erdvinės informacijos portalu erdvinių duomenų metaduomenys yra teikiami į Lietuvos atvirų duomenų portalą, kuris juos perduoda Europos atvirų duomenų portalui, Projekto 17 straipsnį reikėtų papildyti 6 dalimi, joje nurodant, kad Lietuvos atvirų duomenų portale pakartotinai naudojami Lietuvos erdvinės informacijos portale skelbiamų kadastrų, registrų, valstybės

informacinių sistemų, valstybės ir savivaldybių institucijų kaupiamų erdvinių duomenų rinkinių metaduomenys.

5. Atsižvelgiant į Projekto įgyvendinamųjų nuostatų 2 straipsnio 5 dalį, kurioje nustatoma, kad planuodamos informacinių technologijų plėtrai reikalingus asignavimus, institucijos numato įstatymui įgyvendinti reikalingą valstybės biudžeto lėšų poreikį, tikslintinos Projekto aiškinamojo rašto 13 punkto nuostatos, nes registrų, valstybės informacinių sistemų programinių priemonių ir integracijų sukūrimui ar keitimui reikės papildomų lėšų. Tuo labiau, kad duomenų atvėrimo procesams numatoma skirti ir dalį Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano lėšų.

Siūlome atsižvelgti į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktas pastabas ir Projektą svarstyti Tarpinstituciniame pasitarime.

Vyresnioji patarėja

Sigita Panovienė